Position paper FEA over energiebeleid

Ten behoeve van gemeenteraadsverkiezingen maart 2026

Friese Energie Alliantie (FEA)
Deze position paper bieden wij u aan als FEA-partners. Wij bestaan uit twaalf betrokken maatschappelijke organisaties[1] die actief deelnemen aan de Friese Energietafel en hebben veel praktijkkennis over energie, zowel waar het vraag als aanbod betreft.

Waarom deze position paper?
Met deze position paper geven wij als samenwerkende praktijkorganisaties aan hoe wij het energievraagstuk ervaren en welke mogelijkheden wij zien om op korte termijn beweging te krijgen in de stagnerende energietransitie.

De Friese Energievisie
Om te beginnen: wij zijn erg blij met de vastgestelde Friese Energievisie. De inzet is om in 2050 volledig zelfvoorzienend te zijn qua energie, zowel waar het elektriciteit als warmte betreft, met een flinke opgave voor energiebesparing. Als FEA leveren wij graag onze bijdrage, vooral waar het gaat om het leidende principe dat energie voor en door de gemeenschap wordt gestimuleerd: *Mienskipsenergie*. We worden door ontwikkelingen zelf ter hand te nemen onafhankelijk van geopolitieke spanningen. Opbrengsten vloeien niet weg over grenzen heen, maar blijven binnen Fryslân. Zo houden we de energieprijzen op termijn laag en stabiel worden en behoort energiearmoede tot het verleden.

Zorg
Wel maken we ons zorgen over de voortgang van de energietransitie op de korte termijn. Door netcongestie en de geringe beleidsruimte drogen veel projecten op. Projecten om energie op te wekken stagneren. Innovatieve warmteprojecten stoppen zelfs. Zonder extra inzet gaan we de beleidsopgaven voor 2030 niet halen! Hier krijgen we allemaal last van. Veel bedrijven in Fryslân kunnen hun bedrijfsprocessen niet elektrificeren en ook niet uitbreiden. Woningbouwprojecten kunnen niet aangesloten worden op het net en de verduurzaming van woningen valt stil. Niet goed voor Fryslân, onze economie en toekomst.

Kracht door samenwerking
Kern van de oplossing op de korte termijn is dat we niet los van elkaar energie opwekken en gebruiken, maar dat we opwek en vraag met elkaar in balans brengen. Voor elektriciteit spreken we dan over Local4Local. Lokaal opgewekte energie wordt gekoppeld aan lokale

[1] Duurzame gemeenschappen, Huurdersbelang Fryslân, Freonen fan Fossylfrij Fryslân, de Friese Milieu Federatie, Jong RES, Bouwend Nederland, Circulair Friesland, Ús Koöperaasje, LTO Noord, Vereniging Friese Woning Corporaties, VNO NCW en Regio Team.

vraag. Daarbij is het van belang de mogelijkheden die de nieuwe Energiewet biedt, goed te benutten. Deze wet treedt 1 januari 2026 in werking. Het wordt mogelijk energiegemeenschappen op te richten: samenwerking tussen initiatiefnemers, bedrijven en overheden. Binnen een energiegemeenschap kunnen we energie leveren aan elkaar. Aanvullend biedt de Warmtewet de mogelijkheid vorm en inhoud te geven aan collectieve warmtesystemen, zodat de afhankelijkheid van aardgas afneemt.

Gemeenten hebben een belangrijke rol om in de komende coalitieperiode de doelen voor 2030 te realiseren. De laatste jaren zijn er in alle gemeente acties genomen voor energiebesparing, onder andere door woningen beter te isoleren. Het is van belang hier krachtig mee door te gaan.

Maar gemeenten kunnen het niet alleen. We pleiten als FEA voor een gezamenlijke aanpak van gemeenten met in ieder geval de provincie, Liander, inwoners, lokale ondernemers en de FEA-partners. Participatie en betrokkenheid van en met de gemeenschap is cruciaal. We hebben elkaar nodig om te leren, te ontwikkelen en te versnellen: in een transitie is er nog veel nieuw en moet kennis worden opgebouwd. Alleen samen kunnen we de beleidsdoelen voor 2030 realiseren.

Elementen in verkiezingsprogramma
Op basis van deze visie adviseren wij de volgende elementen in uw verkiezingsprogramma op te nemen:

- Onze gemeente onderschrijft de Friese Energievisie en draagt bij aan het zelfvoorzienend zijn in 2050. We werken actief samen met al onze partners in Fryslân en zetten waar mogelijk onze middelen samen in;
- Daarvoor maken we als gemeente voor de periode 2026 – 2030 gebruik van de mogelijkheden die de Energiewet en Warmtewet ons bieden om samen met onder andere energiecoöperaties aan de slag te gaan met het vormen van energie- en warmtegemeenschappen;
- We zetten in op een gebiedsgerichte benadering. Het zorgdragen voor het Friese landschap en natuur hanteren we daarbij als uitgangspunt;
- We werken serieus samen met onze bedrijven en zetten ons in om op korte termijn vraag en aanbod van energie beter met elkaar in balans te brengen zodat de netcongestie wordt verminderd en er ruimte ontstaat voor het elektrificeren en/of uitbreiden van activiteiten;
- Ook in de periode 2026 – 2030 gaan we volop door met energiebesparing, onder andere door bij te dragen aan het isoleren en verduurzamen van woningen;
- We erkennen inwoners als volwaardige gesprekspartners, omdat het gaat om Mienskipsenergie en de ruimtelijke inpassing direct invloed heeft op hun levens;

- Betaalbaarheid van ons energiebeleid is – zeker voor inwoners met een laag inkomen – een leidend principe. Om ambities voor collectieve warmte waar te kunnen maken is het noodzakelijk dat we als gemeente financiële ruimte maken voor collectieve warmtenetten, zodat oplossing zowel voor gebruikers als woningeigenaren betaalbaar zijn.

Tot slot

De FEA-partners zijn bereid waar mogelijk hun kennis en ervaring in te brengen tijdens activiteiten die voorafgaan aan de verkiezingen van maart 2026.